

דבר דהזוראה

יו"ל מכית ההזוראה בנישאות הגאב"ד רבי ניסים קרליין שליט"א ברח' חגי 8 כ"ב בכיהמ"ד "יומם ויללה" – גליון 3 שבט השיעור והתשובות נמסרו מפי מורינו הגאון רבי משולם משולמי שליט"א

שיעור

ה'י מבשל בשבת סימן שי"ח

בישול בכלי שני

בגמ' שבת [מ' ע"ב], אמר רבי יצחק בר אבדימי, פעם אחת נכנסתי אחר רבי לבית המרחץ ובקשתי להניח לו פך של שמן באמבטי, ואמר לי, טול בכלי שני ותן. ש"מ, כלי שני אינו מבשל. הקשו תוס' ד"ה ש"מ, מהו ההבדל, בין כלי שני לכלי ראשון, דאם היד סולדת, אפי' כלי שני גם שיבשל, ואם אין יד סולדת אפילו כלי ראשון גם אינו מבשל. ותירצו, כלי ראשון, מתוך שעמד על האור, דופנותיו חמין ומחזיק חומו זמן מרובה ולכך נתנו בו שיעור, דכל זמן שהיד סולדת בו אסור, אבל כלי שני למרות שיד סולדת בו, מותר שאין דופנותיו חמין והולך ומתקרר.

קלי הבישול בכ"ש

אמנם, כלי שני, אע"פ שאינו מבשל, מ"מ ישנם דברים אשר מתבשלים גם בכ"ש, כמבואר בשו"ע סעי' ד', גבי קוליס האיספנין, מין דג רך ודק המתבשל בכ"ש יש איסור להדיחו בו.

עלי תה בכ"ש

הם מקלי הבישול, וע"כ אין ליתנם בכ"ש, וכן שקית תה.

סוכר מלח נס קפה וכיו"ב בכ"ש

מותר ליתנם בכ"ש כמבואר במ"ב [ס"ק ע"א] כיון שמבשלים כבר.

בקבוק דייסה של תינוק בכ"ש

אף משנצטננו, מותר ליתנם בכ"ש אף שיגיעו לחום שהיד סולדת, כיון דמים אינם קלי הבישול כמבואר בסעי' י"ג. דמותר ליתן קיתון של מים בכ"ש.

לשוב וליתנו בכלי ראשון

אחר שהתחמם בכ"ש, אין ליתנו בכ"ר, דמוסיף בישול כמבואר לעיל.

דבר שנתבשל בדוד שמש ליתנו בכ"ר

אמנם אין נראה לאסור ליתן דבר שנתבשל במי הדוד שמש הרותחים

מותר ליתנם סביב הקדירה אעפ"י שא"א שיצלו קודם חשכה, אך צריך ליזהר שלא יחזיר הכיסוי אם נתגלה משחשיכה, ושלא להוסיף עליו עד שיצולו, מפני שממהר לגמור בישולם בשבת. אסור לחזור ולחמם המים שנית, משחזרו ונתקררו, דהחימום הרי הוא בישולם.

להזיז קדירת החמין בלילה למקום חם יותר

לדעת השו"ע, אף אם המאכל נתבשל כמאכל בן דורסאי כמש"נ, יש תוספת בישול דסוף סוף מוסיף ברכו. לפי"ז יש ליזהר מלהזיז קדירת החמין למקום חם יותר ע"ג הפלטה או ה"בלאך" כל זמן שלא נתבשל כל צרכו, היינו בישול גמור.

פתיחת מכסה מעל קדירת החמין

וכן לפי האמור, יש ליזהר מלפתוח מכסה קדירת החמין, משום שאם יפתח אסור יהיה לו לשוב ולהניחה על הקדירה, ועל כן מן הראוי לבשל הכל בישול גמור מבעוד יום.

תוספת חימום מאכל יבש שנתבשל

מאכל יבש שנתבשל כל צרכו היינו בישול גמור, מותר אף להעבירו למקום חם יותר. כמבואר בשו"ע לעיל ובמ"ב ס"ק ל"ג, דמותר לשרותו בחמין פי' המ"ב, אפילו בכלי ראשון רותח כדי שיהיה נימוח שם ויהיה דבר לח, דאין בישול אחר בישול אבל לא יתנו לכ"ר שעומד על גבי האש.

שומן קרוש

מבואר בסעי' ט"ז, דמותר ליתנו כנגד האש במקום שהיד סולדת בו דהשומן נמוח מאליו. ואין קפידא על שינויו מיבש לח, אע"פ שחוזר ומתקשה דשאני מזפת דסוף סוף השומן ראוי לאכילה ואין בתוספת הבישול טעם לשבח כמבואר לעיל, וכמבואר בגר"ז הביאו שעה"צ ס"ק קכ"ב.

בישול במשכן

היה בבישול הסממנים לצבע.

בישול בחום חשמל

אמנם, ע"י אש הוא מלאכת מבשל. מ"מ גם בישול בחום החשמל, הוא בישול כמבואר בפוסקים. [עי' בארחות שבת ח"א הערה א].

בישול בשמש

מותר לבשל בחמה, כמבואר בגמ' שבת [ל"ט].

בישול בדבר שנתחמם ע"י חום השמש

אסור לבשל בתולדות חמה, כמבואר שם בגמ' דגזרו משום תולדות האור.

מהות המלאכה

בגמ' שבת [ע"ד ע"ב], אמר רבה בר רב הונא, האי מאן דארתח כופרא, חייב משום מבשל. פי' הרתיח זפת. מקשה הגמ' פשיטא, ומתרתח, מהו דתימא כיון דהדר ואיקושא, פי' חוזר ומתקשה, אימא לא, קמ"ל. נמצא א"כ שמהות מלאכת בישול היא ריפוי דבר קשה. ואף שחוזר ומתקשה, יש בישול אחר בישול. וצריך ביאור, דהשו"ע בסעי' ד' פסק, דתבשיל שנתבשל כל צרכו, יש בו משום בישול אם נצטנן, ואם לא נתבשל כל צרכו, ואפילו נתבשל כמאכל בן דרוסאי, שייך בו בישול אפילו בעודו רותח, וה"מ שיש בו בישול אחר בישול, בתבשיל שיש בו מרק, אבל דבר שנתבשל כבר, והוא יבש, מותר לשרותו בחמין בשבת. מדוע א"כ אין אף בישול אחר בישול במאכל יבש משום ריפוי דבר קשה כמו בזפת. אלא, הביאור הוא, דשאני אוכל מזפת, דכיון דנתבשל פעם אחת שוב אינו חוזר להתקשות, וראוי לאכילה תמיד.

בישול דבר הראוי לאכילה בלא בישול

אמנם, מים, אף שראויים תמיד לאכילה, מ"מ בבישולם מוסיף להם טעם לשבח. כן מצינו בשו"ע סי' רנ"ד סעי' ד', גבי פירות שנאכלין חיין, פסק השו"ע, שרק

לתוך כ"ר דאמנם בישול בדוד שמש לא
הוי מלאכת בישול דאור' מ"מ מבושל הוי.

חום המים הפועלים על קלי בישול. וכך
יש לנהוג.

מלמעלה למטה ומלמטה למעלה ושוב בשבת יוכל
לערוך עליהם בשבת וצ"ע. אמנם, אם
בשבת אינו מוזג את עלי התה אלא רק
את מי התמצית די בערוי מבעו"י כיון
שאינן מי התמצית קלי בישול וכמש"נ
ושוב כאשר יערה עליהם בשבת מכ"ר
לא חיישינן לתוספת בישול כיון שנתבשל
בישול גמור.

עלי תה בכלי שלישי

מדברי המ"ב גבי קוליס האיספנין שאסר
ליתנו בכ"ש משמע דבכלי שלישי מותר.
[וכן הוא להדיא במ"ב ס"ק מ"ז בשם הפג"מ].
לפי"ז מותר ליתן עלי תה אף שאינם
מבושלים בכלי שלישי. וכן היקל בשש"כ.
אך החזו"א [ס' נ"ב ס"ק י"ט] החמיר גבי
ביצה, כיון שלא תלוי בכלים אלא מחמת

הכנת תמצית עלי תה בשבת

יש להרתיח על האש את עלי התה או
התיון מבעו"י ולא די בעירו עליהם מכ"ר
משום שכאשר בשבת יערה עליהם מכ"ר
יוסיף בבישול, וכל שלא התבשל בישול
גמור יש בישול בכל תוספת וכמש"נ,
[במ"ב בס"ק ל"ט, כתב דאם עירה עליהם מע"ש
מכ"ר יהפך בעת הערוי היטב בתוך הרתחים

שאלות מבית ההוראה

מעשר כספים

שאלה. האם אפשר לתת מעשרות לאברך שאינו זקוק?
תשובה. כן משום החזקת תורה. כ"כ אהבת חסד.
פ"ט.

חשן משפט

שכנים

שאלה. האם רשאים ועד בית, לעלות את סך התשלום
החדשי, גם עבור נקיון חצר הבנין על דעת רוב הדיירים,
מה שלא נהגו עד כה, כאשר א' השכנים מעכב בטענה
שאם יהיה הבנין נקי יותר יעלה לו המשכיר את מחיר
השכירות?

תשובה. אין יכול הלה לעכב החלטה שנתקבלה על דעת רוב השכנים.
יכולים ועד הבית לכפות על הדייר המעכב לשלם את התוספת כמבואר בס'
קס"ג דכופים הרבים על היחיד ומבואר שם בסעי' ב' דאף שוכר נחשב לא'
לקבוע על מנת לכפותו. וכן מנהג המדינה בחוקי ועדי הבתים. וכן מבואר בס'
הבית המשותף.

שאלה. דייר שאינו מתגורר בדירתו מחמת שיפוצים או
סיבה אחרת האם צריך לשלם עבור ועד הבית ומה הדין
בדירה ואין דר בה ואינו משכירה?
תשובה. חייב. כמו שנתבאר לעיל. וכן הוא מנהג המדינה בחוקי ועדי
הבתים. וכן מבואר בס' הבית המשותף.

שכירות פועלים

שאלה. מונית שאיחרה ברבע שעה מחמת אונס, האם
מותר לנסוע במונית מזדמנת אחרת?
תשובה. כן. רבע שעה הינו איחור שאינו מקובל, ואף באונס.
ס' של"ד.

נזיקין

שאלה. אחזה בידה מוצר בחנות, ונפל מידה מחמת דחיפת
אחרת ונשבר, ומחלה לה האחראית, האם הדוחפת חייבת
לשלם?
תשובה. חייבת. אמנם נפטרה במחילת האחראית לאוחזת. וכן הרגילות
בכל החנויות שמוחלים כשירות נאות ללקוחות. אמנם מן הדין יכולים
לדרוש תשלום.

שונות

שאלה. האם יש להימנע מלימוד תורה בליל ה"ניטל"?
תשובה. בישיבות לא קיבלו הנהגה זו שנהגו כמה מצדיקי הדורות
הקודמים. וביותר בארץ ישראל, אין לחוש למה שחששו מפני אחיזת
נחות הטומאה במצוות, משום דאין מזיקין בא"י.

ברכות

שאלה. האם אם ובתה רשאיות להכין ב' עיסות שבכל אחת
מהן יש שיעור להפרשה בברכה, וכל אחת מהן תברך
ותפריש מעיסה אחרת?

תשובה. לא. משום ברכה שאינה צריכה. אמנם אם כבר הפרישו מעיסה
אחת וכיוונה בדעתה שאינה פוטרת העיסה השניה, יש להפריש מהעיסה
השניה בברכה.

שבת

מוקצה

שאלה. האם מטריה יקרה אשר מקפידים לא ליתנה לילדים
שמא תתקלקל, נחשבת מוקצה מחמת חסרון כיס?

תשובה. לא. כיון שאין מקפיד להניחה במקום מסוים.
כמבואר בגמ' שבת ק"ג ע"א, הכל מודים בסיכי זיירי ומזורי דכיון דקפיד
עליהו מייחד להו מקום, וכ"כ בבבא"ה ס' ש' סעי' א'. אמנם בשו"ת אג"מ
או"ח ח"ה ס' כ"ב כתב דלא בעינן ייחוד מקום. והא דמבואר בגמ' דמייחד להו
מקום, זה הוי רק בגדר סימן שמקפיד על החפץ.

בישול

שאלה. האם מותר להכניס מזלג לתוך קדירה המונחת ע"ג
האש, שהתבשיל שבה לא נתבשל כ"צ, או שיש לחוש
להגסה?

תשובה. אם אינו גורם עירוב מותר. אך אם מחפש חתיכה מסוימת וע"י
כך צריך להפוך מלמטה ללמעלה, אסור.
כמבואר בשו"ע ס' ש"ח סעי' י"ח ובמ"ב ס"ק קי"ג, הביא בשם א"ר דאף
תבשיל שנתבשל כ"צ יש בו הגסה על האש.

יורה דעה

איסור והיתר

שאלה. האם מותר להשתמש בכיריים חשמליות לבשר
וחלב?

תשובה. כן. דאין בלוע יוצא ללא משקה, והרי תמיד יש קדירה
שמפסיקה, והממשות נשרפת כמו בחצובה רגילה שע"ג כיריים של גז.
כמבואר במ"ב ס' תנ"א ס"ק ל"ד, דשתי קדרות הנוגעות זו בזו אין יוצאת
הבליעה מזו לזו כמבואר ביו"ד ס' צ"ב ס"ז, וגם שיש לתלות שאף אם נשפך
כבר נשרף והלך לו כיון שבכל שעה היא על האש ורק מפני חומרא דחמץ
החמירו ללבן ליבון קל, ובדיעבד אף אם נשתמש עליו בלי ליבון כלל ג"כ אין
לאסור.

נדה

שאלה. בגד צבעוני שהיה עליו כתם והונח על בגד לבן
ועבר הכתם ללבן האם טמאה?

תשובה. לא. דבשעת יציאת הכתם היה על בגד צבעוני. אבל בגד שיש לו
ב' צדדים, צד פנימי צבעוני וחיצון לבן, ונמצא גם על הלבן טמאה. וכן
לבשה ב' בגדים פנימי צבעוני וחיצון לבן ונמצא על שניהם טמאה.

טבילת כלים

שאלה. האם סכיני מכונת חיתוך הלחם בצרכניה צריכים
טבילה?

תשובה. כן. אמנם ללא ברכה כיון שדינם ככלי סחורה.
ב"י ס' ק"כ סעי' ח'.

להנצחות ותרומות 0527656274

זמני השיעור ובית ההוראה
שע"י מורינו שליט"א
יום ב'
בית ההוראה 19.00-20.00
שיעור 20.00-20.30